

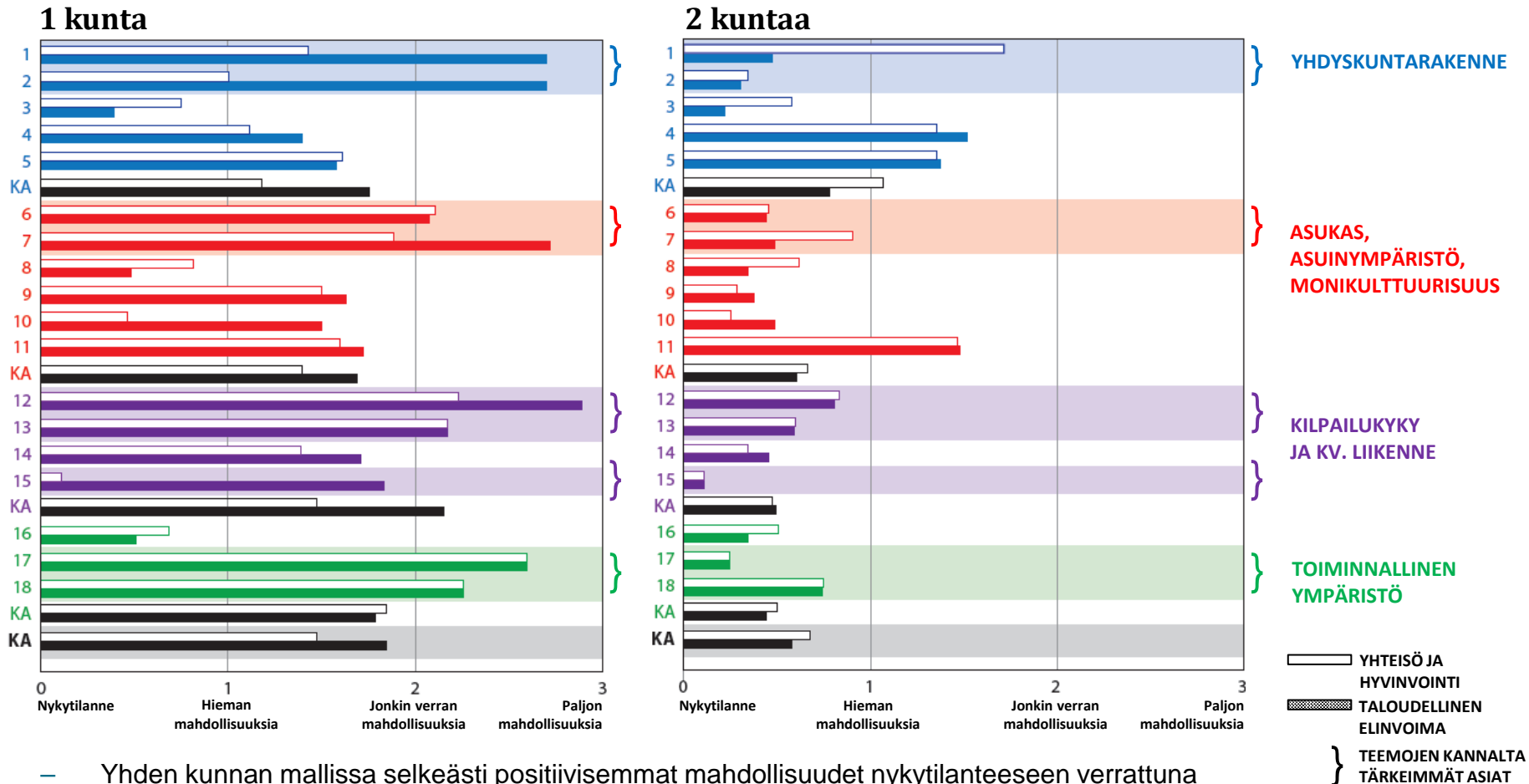
Arviointi kuntarakenteen vaikutuksista ja mahdollisuuksista
MAL-asioissa yhden ja kahden kunnan malleissa

Arviointi kuntarakenteen vaikutuksista

- Ryhmä kokosi seudun tulevaisuuden kannalta tärkeimmät MAL-haasteet kokonaisuuksiksi ja arvioi niitä yhteisön ja hyvinvoinnin sekä taloudellisen elinvoiman näkökulmista yhden ja kahden kunnan malleissa:
 - A. Yhdyskuntarakenne
 - B. Asukas, asuinympäristö ja monikulttuurisuus
 - C. Kilpailukyky ja kansainvälinen liikenne
 - D. Toiminnallinen ympäristö
- Seudun tulevaisuuden MAL-haasteiden tunnistaminen perustuu
 - Elinvoimaisuuden edellytystekijöihin (ks. Elinvoimaisuustyöryhmän raportti)
 - Kymenlaakson skenaarioihin 2030 (ks. Kymenlaakso ohjelma 2014-2017, Kymenlaakson liitto)
 - Ryhmän asiantuntija-arviointeihin

Arviointi kuntarakenteen vaikutuksista

Arvioidut MAL-mahdollisuudet eri kuntarakenteissa

- Yhden kunnan mallissa selkeästi positiivisemmat mahdollisuudet nykytilanteeseen verrattuna
 - Yhden kunnan mallissa nousevat ennen kaikkea esille taloudelliset mahdollisuudet, mutta myös hyvinvoinnin ja yhteisön mahdollisuudet näyttäytyvät selkeästi positiivisina
- Kahden kunnan mallilla vähäisiä positiivisia mahdollisuuksia suhteessa nykytilanteeseen

A. Yhdyskuntarakenne

1. Kokonaisuuden hallinta ja ennakointikyky
 - Monikeskuksisuus esim. laatu ja keskinäiset painotukset
1. Maankäyttö-, asunto- ja arkkitehtuuripolitiikka (toteuttamisedellytykset, hinnat, neuvotteluvoima, tulot/kustannukset)
2. Vetovoima, houkuttelevuus, monipuolisuus, investointien houkuttelu
 - Kokonaisuuksien hallinta ja sijaintiedun hyödyntäminen
2. Vahvuuksien hyödyntäminen, priorisointi, markkinointi
 - Esim. korkeatasoisen ja monipuolisen matkailupalveluinfran rakentaminen ja ylläpito
2. Suuret hankkeet (kaupunkikehittäminen ja muut)
3. Liikenne - alueellinen näkökulma (JL, kevytliikenne)
 - kansainvälinen näkökulma (satamat, raskasliikenne, transitio yms.)
3. Saavutettavuus (seudun sisäinen esim. palveluverkot, kuljetuskustannukset)
4. Kestävyys ja ilmastonmuutoksen hillintä, kestävät energiaratkaisut
5. Maaseutu ja luonto
 - Infra, elävänä säilyminen, kehittäminen/kehittyminen, elinkeinomahdollisuudet, elintarvikeketjun kehittäminen, luontoarvojen säilyttäminen ja kestävä käyttö

B. Asukas, asuinympäristö ja monikulttuurisuus

- 6. Ikärakenne, monikulttuurisuus – vastaanottava ilmapiiri
- 6. Yhteisöllisyyden rakenteiden luominen ja ylläpito
- 6. Alueen uusiutuminen ja innovaatiokyky
- 7. Vetovoima, houkuttelevuus, monipuolisuus, investointien houkuttelu
 - Kokonaisuuksien hallinta ja sijaintiedun hyödyntäminen
- 7. Vahvuuksien hyödyntäminen, priorisointi, markkinointi
 - Esim. korkeatasoisen ja monipuolisen matkailupalveluinfran rakentaminen ja ylläpito
- 7. Elinkeinopolitiikka (keskinäinen kilpailu/kilpailuvoima yritysten suhteen)
- 7. Digitaalisen kehitysympäristön mahdollistaminen
- 8. Liikenne - alueellinen näkökulma (JL, kevytliikenne, turvallisuus)
 - kansainvälinen näkökulma (satamat, raskasliikenne, transitio, matkailijat)
- 9. Maankäyttö-, asunto- ja arkkitehtuuripolitiikka (toteuttamisedellytykset, hinnat, neuvotteluvoima, tulot/kustannukset)
- 9. Laatuvaatimukset ja palvelukyky (byrokratia ja oikeudenmukaisuus/palvelukyky, läpinäkyvyys ja tavoitteellisuus, selkeä ja reagoitukykyinen toiminta yli toimialarajojen)
 - Organisaation ja tehtävien nykyaikaistaminen, menetelmien ja välineiden harmonisointi ja kehittäminen, vetovoima työnantajana
- 10. Kuntatalous
- 11. Maaseutu ja luonto
 - Infra, elävänä säilyminen, kehittäminen/kehittyminen, elinkeinomahdollisuudet, elintarvikeketjun kehittäminen, luontoarvojen säilyttäminen ja kestävä käyttö

C. Kilpailukyky ja kansainvälinen liikenne

- 12. Liikenne - kansainvälinen näkökulma (satamat, raskasliikenne, transitio)
- 12. Saavutettavuus (seudun saavutettavuus)
- 12. Vetovoima, houkuttelevuus, monipuolisuus, investointien houkuttelu
 - Kokonaisuuksien hallinta ja sijaintiedun hyödyntäminen
- 12., 14. Yhteisöllisyyden rakenteiden luominen ja ylläpito
- 12. Suuret hankkeet (kaupunkikehittäminen ja muut)
- 12. Digitaalisen kehitysympäristön mahdollistaminen
- 13. Elinkeinopolitiikka (keskinäinen kilpailu/kilpailuvoima yritysten suhteen)
- 13. Maankäyttö-, asunto- ja arkkitehtuuripolitiikka (toteuttamisedellytykset, hinnat, neuvotteluvoima, tulot/kustannukset)
- 13. Laatuvaatimukset ja palvelukyky (byrokratia ja oikeudenmukaisuus/palvelukyky, läpinäkyvyys ja tavoitteellisuus, selkeä ja reagointikykyinen toiminta yli toimialarajojen)
 - Organisaation ja tehtävien nykyaikaistaminen, menetelmien ja välineiden harmonisointi ja kehittäminen, vetovoima työnantajana
- 13. Kuntatalous
- 14. Vahvuuksien hyödyntäminen, priorisointi, markkinointi
 - Esim. korkeatasoisen ja monipuolisen matkailupalveluinfran rakentaminen ja ylläpito
- 14. Alueen uusiutuminen ja innovaatiokyky
- 14. Kestävyys ja ilmastonmuutoksen hillintä, kestävät energiaratkaisut
- 14. Maaseutu ja luonto
 - Infra, elävänä säilyminen, kehittäminen/kehittyminen, elinkeinomahdollisuudet, elintarvikeketjun kehittäminen, luontoarvojen säilyttäminen ja kestävä käyttö
- 15. Aktiivinen vaikuttaminen ja välittäjärooli pääkaupunkiseudun, Pietarin / Venäjän ja EU:n välillä sekä edunvalvonta

D. Toiminnallinen ympäristö

16. Saavutettavuus (seudun sisäinen)

17. Vetovoima, houkuttelevuus, monipuolisuus, investointien houkuttelu

- Kokonaisuuksien hallinta ja sijaintiedun hyödyntäminen

17. Vahvuuksien hyödyntäminen, priorisointi, markkinointi

- Esim. korkeatasoisen ja monipuolisen matkailupalveluinfran rakentaminen ja ylläpito

17. Alueen uusiutuminen ja innovaatiokyky

17. Maaseutu ja luonto

- Infra, elävänä säilyminen, kehittäminen/kehittyminen, elinkeinomahdollisuudet, elintarvikeketjun kehittäminen, luontoarvojen säilyttäminen ja kestävä käyttö

17. Elinkeinopolitiikka (keskinäinen kilpailu/kilpailuvoima yritysten suhteen)

17. Maankäyttö-, asunto- ja arkkitehtuuripolitiikka (toteuttamisedellytykset, hinnat, neuvotteluvoima, tulot/kustannukset)

17. Digitaalisen kehitysympäristön mahdollistaminen

17. Laatuvaatimukset ja palvelukyky (byrokratia ja oikeudenmukaisuus/palvelukyky, läpinäkyvyys ja tavoitteellisuus, selkeä ja reagoitukykyinen toiminta yli toimialarajojen)

- Organisaation ja tehtävien nykyaikaistaminen, menetelmien ja välineiden harmonisointi ja kehittäminen, vetovoima työnantajana

18. Aktiivinen vaikuttaminen ja välittäjärooli pääkaupunkiseudun, Pietarin / Venäjän ja EU:n välillä sekä edunvalvonta

ARVIOINTI KUNTARAKENTEEN VAIKUTUKSISTA

Luokat: A= Yhdyskuntarakenne B= Asukas, monikulttuurisuus, asuinympäristö C= Kilpailukyky, kv liikenne D= Toiminnallinen ympäristö					
		1 KUNTA		2 KUNTAA	
	ABCD	+	-	+	-
1. Yhdyskuntarakenne: kokonaisuuden hallinta ja ennakoitukyky	A	Yhdyskuntarakenteen suunnittelu vahvistuu, ennakoitukyky paranee, asiantuntijuuden ja erilaisten osaamisten vahvistuminen	Vaarana alakeskusten yksipuolistuminen - miten alakeskukset määritetään?	Yhdyskuntarakenteen suunnittelu vahvistuu hieman alakeskuksissa	Vaarana alakeskusten yksipuolistuminen
- Monikeskuksisuus esim. laatu ja keskinäiset painotukset		Keskukset profiloituvat, paremmat mahdollisuudet laatuun	Profiloitumisella on sekä kielteisiä että myönteisiä piirteitä	Keskukset profiloituvat hieman, pystytäänkö toteuttamaan, riippuvainen tahdosta	Profiloitumisella on sekä kielteisiä että myönteisiä piirteitä, erillisyyden korostamistarve riskinä
Väestö ikä rakenne, monikulttuurisuus, vastaanottava ilmapiiri	B	Elinvoiman kasvu ↔ Ikärakenteen nuoreneneminen	Maaseudun väestön harveneminen ja yksipuolistuminen	Elinvoiman kasvu ↔ Ikärakenteen nuoreneneminen	Maaseudun väestön harveneminen ja yksipuolistuminen
Liikenne - alueellinen näkökulma	A	Paremmat resurssit toteuttaa hankkeita, YKR-kokonaisuuden hallinta pienentää liikennetarpeen kasvua,	- Asiointiliikenne lisääntyy	- ei muutosta	- ei muutosta
- Joukkoliikenteen kehittäminen - Kevytliikenne		- Kehittyminen helpottuu - Tiettyjen käytävien parempi hoitaminen - Kevyen liikenteen huomioimisessa paremmat mahdollisuudet - Mahdollinen palvelujen keskittyminen voi jopa parantaa joukkoliikenneyhteyksiä?	- Mahdollinen palvelujen keskittyminen lisää kuljetuskustannuksia	Muutokset pieniä. Hoidettavissa yhteistyöllä. Kuljetus- ja asiointireittien järjeistäminen	
Liikenne - kansainvälinen näkökulma	CB				
Saavutettavuus	ACD				
- Seudun saavutettavuus	C	Välittömät muutokset pieniä, edunvalvontamielessä rantaradan edistäminen, muiden esim. tiehankkeiden edistämiseen positiivinen vaikutus	Välittömät muutokset pieniä	Välittömät muutokset pieniä	Välittömät muutokset pieniä
- Seudun sisäinen saavutettavuus, esim. palveluverkot		Erikoispalvelukeskittymien laatu paranee - Kaupungin vaikutusmahdollisuudet paranevat - Kaupan osalta ei kovin suurta merkitystä	Palveluverkot harvenevat, saavutettavuus heikkenee - Hallinnollisten rakenteiden keskittyminen	Erikoispalvelukeskittymien laatu paranee hieman	Palveluverkot harvenevat, saavutettavuus heikkenee
- Kuljetus-kustannukset		Kustannusseuranta ja kehittämismahdollisuudet paranee, kilpailutushyödyissä mahdollisuuksia?	Kustannukset nousevat, paitsi jos päällekkäisyydet karsiutuvat	• samat, mittakaava ehkä pienempi	• samat, mittakaava ehkä pienempi
Vetovoima, houkuttelevuus, monipuolisuus Kokonaisuuksien hallinta, sijaintiedun hyödyntäminen ja investointien houkuttelu	ABCD	Kehittäminen helpottuu, mutta edellyttää voimavarojen käytön optimointia Mahdollisuuksia identiteettien vahvistamiseen Vetovoima kasvaa	Riski ja pelko kuntaidentiteetin heikkenemisestä	Kehittäminen helpottuu, mutta edellyttää voimavarojen käytön optimointia Vetovoima kasvaa vain hiukan	Riski ja pelko kuntaidentiteetin heikkenemisestä
Vahvuuksien hyödyntäminen, priorisointi, markkinointi Korkeatasoisen ja monipuolisen matkailupalveluinfraan rakentaminen ja ylläpito	ABCD	Alueen vahvuuksien hyödyntäminen tehostuu	Pienet asiat vaarassa unohtua	Alueen vahvuuksien hyödyntäminen tehostuu	Pienet asiat vaarassa unohtua
Yhteisöllisyyden rakenteiden luominen ja ylläpito	BC				
Alueen uusiutuminen ja innovaatiokyky	BCD	Palvelurakenteiden sopeuttaminen helpottuu, avaa uusia näkökulmia ja suhtautumistapoja Muutostilanne edellyttää uudistumista, muutoksella itseisarvo, pakko/mahdollisuus uudistumiseen	Vaikeita päätöksiä, ei useinkaan win-win -tilanne. Riskinä kyläpolitiikka, oman edun tavoittelu voi vaikeuttaa toimintaa - oma etu hoituu, jos yhteiset asiat hoidetaan riittävän painokkaasti	Vain viitteitä tästä: Palvelurakenteiden sopeuttaminen helpottuu, avaa uusia näkökulmia ja suhtautumistapoja Muutostilanne edellyttää uudistumista, muutoksella itseisarvo, pakko/mahdollisuus uudistumiseen	Vaikeita päätöksiä, ei useinkaan win-win -tilanne. Oman edun tavoittelu voi vaikeuttaa toimintaa
Aktiivinen vaikuttaminen ja välittäjärooli pääkaupunkiseudun, Pietarin / Venäjän ja EU:n välillä sekä edunvalvonta	CD	Suhteellinen painoarvo kasvaa	Toteutuuko tasapuolisuus?	Suhteellinen painoarvo kasvaa hieman	Toteutuuko tasapuolisuus?
Kestävyys ja ilmastonmuutoksen hillintä Kestävät energiaratkaisut	AC	Rakenteiden uudistuessa tavoitteet helpompia - suuremmassa yksikössä asioiden edistäminen tarjoaa mahdollisuuksia pieniä enemmän	Vauhtisoikeudessa kestävä kehitys voi unohtua	Rakenteiden uudistuessa tavoitteet hieman helpompia	Vauhtisoikeudessa kestävä kehitys voi unohtua

Suuret hankkeet Kaupunkikehittäminen ja muut	AC	Muskelit hieman isommat	Asemien vahvistaminen ja suuret investointipäätökset riskinä ennen liitoksia	Vaikutukset pieniä	Asemien vahvistaminen ja suuret investointipäätökset riskinä ennen liitoksia
Kehittämälustat	ACD				
Maaseutu ja luonto infra, elävänä säilyminen, kehittäminen/kehittyminen, elinkeinomahdollisuudet elintarvikeketjun kehittäminen luontoarvojen säilyttäminen ja kestävä käyttö	ABCD	Uusiutuminen on tarpeellista joka tapauksessa. Voi avata täysin uusia lähestymistapoja Kaupunkien maaseutujen profiiliin vahvistuminen, yhdessä kunnassa laaja ja yhtenäinen maaseutualue	Riskinä maaseudun arvomaailman syrjäyttäminen	Hamina, Virolahti, Miehikkälä: maaseutunäkökulma voisi vahvistua Uusiutuminen on tarpeellista joka tapauksessa. Voi avata täysin uusia lähestymistapoja. Kuntakeskus on läheisempi kuin yhden kunnan mallissa.	Riskinä maaseudun arvomaailman syrjäyttäminen??
Elinkeinopoliittika Keskinäinen kilpailu/kilpailuvoima yritysten suhteen	BCD	Elinkeinopoliittika jämäköityy. Kilpailijoina muut seutukunnat painottuvat. Kokonaisedun näkeminen helpottuu. Elinkeinopoliittikaan liittyvien riskienottomahdollisuudet paranevat Toimintatahoja vähemmän, asiointi yksinkertaisempaa	Pienet kunnat ketterämpiä, mutta resurssit pienempiä	Vaikutus pienempi kuin yhden kunnan mallissa.	Pienet kunnat ketterämpiä, mutta resurssit pienempiä
Maankäyttöpolitiikka Toteuttamisedellytykset, hinnat, neuvotteluvoima, tulot/kustannukset	ABCD	Käytännöt harmonisoituvat, hinnat vakaammat, maapolitiikan uskottavuus ja taloudellisuus kasvaa.	Alkuhankaluuksien ylittäminen	Vaikutus pienempi kuin yhden kunnan mallissa.	Kuntien toimintakulttuurierot
Asuntopoliittika Toteuttamisedellytykset, hinnat, neuvotteluvoima, tulot/kustannukset	ABC	Asumisen laatu paranee ja tarjonta monipuolistuu. Hintatasoon on vain vähän vaikutuksia.	Asuntojen saatavuus tai hintataso ei ole erityinen ongelma seudulla. Toki asuminen on kallista Suomessa.	Asumisen tarjonta monipuolistuu. Hintatasoon on vain vähän vaikutuksia.	Asuntojen saatavuus tai hintataso ei ole erityinen ongelma seudulla. Toki asuminen on kallista Suomessa.
Arkkitehtuuripoliittika Toteuttamisedellytykset, hinnat, neuvotteluvoima, tulot/kustannukset	ABC	Apolilla voidaan vahvistaa eri alueiden ominaispiirteitä. Myös koko seudun. Myös maaseudullakin asia huomioiduksi voimakkaammin		Apolilla voidaan vahvistaa eri alueiden ominaispiirteitä. Myös maaseudullakin asia huomioiduksi voimakkaammin	Kuntien toimintakulttuureissa erot.
Digitaalisen kehitysympäristön mahdollistaminen	BCD				
Laatuvaatimukset ja palvelukyky Byrokratia ja oikeudenmukaisuus/palvelukyky, läpinäkyvyys ja tavoitteellisuus, selkeä ja reagoitukykyinen toiminta yli toimialarajojen	BCD	Pienempiin kuntiin tulee palveluita, joita ei nyt ole.	Lisäresursseja tuskin tulee, joten laatutaso joillakin osa-alueilla heikkenee, joillakin voi parantua. Byrokratian summa lisääntyy harmonisoinnin takia.	Pienempiin kuntiin tulee palveluita, joita ei nyt ole. Vaikutukset ovat pienemmät kuin yhden kunnan mallissa.	Lisäresursseja tuskin tulee, joten laatutaso joillakin osa-alueilla heikkenee, joillakin voi parantua. Byrokratian summa lisääntyy harmonisoinnin takia.
- Organisaation ja tehtävien nykyaikaistaminen		Uusi organisaatio tarjoaa mahdollisuuden.	Löydettävä tahtotila uudelle toimintakulttuurille.	Uusi organisaatio tarjoaa mahdollisuuden.	Löydettävä tahtotila uudelle toimintakulttuurille.
- Menetelmien ja välineiden harmonisointi ja kehittäminen		Tuottavuus/kuntalainen kohentuu, jos kehitystoimet oikeat.	Pienissä kunnissa voi olla tunne vähien resurssien imuroinnista keskuksiin. Onko suuri tehokas?	Tuottavuus/kuntalainen kohentuu, jos kehitystoimet oikeat.	Pienissä kunnissa voi olla tunne vähien resurssien imuroinnista keskuksiin. Onko suuri tehokas?
- Vetovoima työnantajana		Houkuttelevuus voi parantua, jos talous kohentuu Paremmat urakehittymisen mahdollisuudet Ei keskinäistä kilpailua samoista työntekijöistä Erikoistumisen mahdollisuudet paranevat	Vaihtelua eri toimialoilla. Alussa ei kovin vetovoimainen.	Houkuttelevuus voi parantua, jos talous kohentuu	Vaihtelua eri toimialoilla.
Kuntatalous	BC	Paremmat mahdollisuudet kehittää prosesseja, toimintamalleja ja sitä kautta kasvattaa myös tulovirtoja. Kaavoituksella kasvatetaan raakamaan arvoa ja luodaan edellytykset elinkeinojen kehittämiseksi. Taloudellisesti merkittävä vaikutus. Pelivaraa priorisointeihin hieman enemmän	Mikään kunnista ei ole pelastus muille. Työmäärä lisääntyy suhteessa resursseihin.		Mikään kunnista ei ole pelastus muille.